

**SZLÁV KULTÚRÁK, IRODALMAK
ÉS NYELVEK**

TANULMÁNYKÖTET

SZERKESZTETTE
Urkom Aleksander

ELTE BTK
Szláv Filológiai Tanszék
Budapest, 2017

A KIADVÁNY TÁMOGATÓI
Pomáz Város Önkormányzata
Pomázi Szerb Nemzetiségi Önkormányzat
Terézvárosi Szerb Önkormányzat

SZAKMAI LEKTOROK
Horváth Futó Hargita
Láncz Irén

MŰSZAKI SZERKESZTŐ ÉS TÖRDELŐ
Janiec-Nyitrai Agnieszka

© Szerzők, szerkesztő

Kiadja az ELTE BTK Szláv Filológiai Tanszéke
Felelős kiadó a Szláv Filológiai Tanszék vezetője
Sorozatszerkesztő Lukács István
A borítót tervezte Sellyei Tamás Ottó
Nyomdai kivitelezés Robinco Kft.
ISSN 1789-3976
ISBN 978-963-284-924-9

TARTALOM

URKOM ALEKSANDER

Előszó7

CSÁSZÁRI ÉVA

Családnév magyarosítások Répáshután9

DUDÁS ELŐD

Magyar hatás a 16. századi kaj-horvát
helyesírásban19

DUDÁS MÁRIA

Színesen szólnak a magyar és bolgár frazémák.....29

FEDOSZOV OLEG

Szláv jövevényfrazémák Bárdosi Vilmos új szótárában
(magyar-szláv frazeológiai párhuzamok)47

ISTVÁN ANNA

Jozef Ignác Bajza és Faludi Ferenc65

JANIEC-NYITRAI AGNIESZKA

A mindennapok csapdájában. Egzisztenciális elemek
Karel Čapek és Milan Kundera válogatott
elbeszéléseiben77

KISS SZEMÁN RÓBERT

A nemzeti emblematizmus sajátosságai Kollár *Szlávia*
leányában némely szerb (illír) példa alapján89

LUKÁCS ISTVÁN

Miroslav Krleža és a film.....103

LUKÁCSNÉ BAJZEK MÁRIA

Küzmics István Újszövetség-fordításának lehetséges magyar mintái113

MENYHÁRT KRISZTINA

A bolgár nemzetiség nyelvi helyzete a demográfiai és nyelvészeti kutatások tükrében.....127

PAVIČIĆ MLADEN

Esterházy Péter *A szív segédigéi* című regényének két, Jože Hradil által készített fordítása145

URKOM ALEKSANDER

Modern technológiák az idegen nyelv
oktatásában163

VIG ISTVÁN

Pünkösöd, barát, mise, ádvent

Megjegyzések a magyar keresztény terminológia néhány szavának eredetével kapcsolatban177

ZSILÁK MÁRIA

Az alföldi szlovákság szerb kapcsolatai189

Modern technológiák az idegen nyelv oktatásában

URKOM ALEKSANDER

Brzina promena čovekovog društvenog i kulturnog razvoja je znatno ubrzana inovacijama koje je pružila naučno-tehnološka revolucija krajem prošlog i početkom ovog veka. Te inovacije uzrokovala su kapitalne promene u veoma kratkom periodu, od svega desetak godina, a katkad i u mnogo kraćem roku. Nije drugačije ni sa stranim jezicima, u čijim metodama podučavanja i učenja se vide znaci neprekidnog razvoja, neprekidne evolucije. Danas slobodno može da se kaže da se strani jezici podučavaju i uče u ogledalu naučno-tehnoloških inovativnih rešenja. U radu će se detaljnije prikazati tehnološka rešenja koja kao primarni cilj imaju podizanje stepena jezičke kompetencije na stranom jeziku.

Az emberiség társadalmi és kulturális fejlődése jelentősen felgyorsult a múlt században és a jelen korban bekövetkezett tudományos-technológiai forradalom hatására. Ezek az innovációk kapitis változásokat eredményeztek nagyon rövid időn belül, néhány évtizeden belül, de akár csak néhány éven belül is. Nem történt más az idegen nyelvekkel sem, amelynek tanulási és elsajátítási módszereiben folyamatos fejlődési jelek figyelhetők meg. Ma nyugodtan megállapíthatjuk, hogy az idegen nyelvek tanulása tudományos-technológiai innovatív megoldások tükrében valósul meg. Ebben a dolgozatban néhány technológiai megoldás kerül bemutatásra, amelynek célja az idegen nyelvi kompetencia fejlesztése.

Ključne reči: naučno-tehnološka revolucija, strani jezici, jezička kompetencija

Kulcsszavak: tudományos-technológiai forradalom, idegen nyelvek, nyelvi kompetencia

MÍÉRT TANULUNK IDEGEN NYELVEKET?

Az idegen nyelv tanulás az ember társas életének és fejlődésének természetes velejárója. Az idegen nyelv, mint jelenség mindig is létezett, tehát annak tanulási szükséglete is jelentkezett ezzel párhuzamosan. Ma természetesnek vesszük az igényt, hogy megismerjünk más kultúrákat és nyelveket, tehát motiváltak vagyunk, hogy megismerjünk a másikat. Az

emberi történelem során azonban számos ok merült fel, hogy szükség legyen idegen nyelv oktatásra és tanulásra. A jelen tanulmányban sorra vesszük azokat az okokat, amelyek hatására az ember saját akaratából vagy akár kényszerből tanult idegen nyelveket.

Az első ok, amely kiemelkedő hatással volt az idegen nyelv tanulásra nem más, mint a kontinuitás. Az ember mindig is tanult idegen nyelveket. A legrégebbi koroktól az ember egyfajta kommunikációs kényszerben volt. Kénytelen volt saját érzéseit, gondolatait másokkal megosztani. E kommunikációs kényszer nélkül viszont fejlődni nem lett volna képes. Tehát a fejlődés útjában állt a kommunikációs kényszer, és az ember erre a kényszerre tanulási képességgel válaszolt, tehát fejlődött. Azonban a közelebbi-távolabbi területi szomszéd nem ritkán más nyelven beszélt. Az embernek tehát alkalmazkodnia kellett a helyzethez és megtalálta a módját annak, hogy megértse az idegen nyelven beszélő társat. A kontinuitás így megoldást eredményezett.

A szükséglet lehetett a következő fontos ok az idegen nyelv tanulására. Távoli múltban, az olyan alaptevékenységek, mint amilyen maga a kereskedelem is, utazással és idegen kultúrákkal történő kommunikációval jártak együtt. Az ember nagyon gyorsan felélte a közvetlen környezetében fellelhető javakat, így további területeket kellett meghódítania, amely idegen kultúrákkal való együttműködésre ösztönöztek. Az idegen nyelvek és kultúrák ismerete viszont előnyt jelentett a gyorsabb fejlődésben. Az az ember, aki idegen nyelven is képes volt boldogulni, lényeges előnyre tudott szert tenni, tehát érdekében állt tanulni és alkalmazni idegen kultúrák nyelvét.

Az emberiség történelme során az idegen nyelv tanulása a háborúk és új földrajzi területek meghódítása kapcsán előtérbe kerülhetett, rendszerint kényszer formájában. A győztes, illetve a hódító, mindig is azon munkálkodott, hogy a nyelve és kultúrája minél jobban elterjedjen a legyőzöttek körében. A hatalommal bíró a saját nyelvén kommunikálhatott és tömegeket nyert meg saját nyelvének, így számára

biztonságosabb és fejlődésére alkalmasabb rendszert tudott kialakítani.

Természetesen nem szabad elfeledkezni arról sem, hogy az idegen nyelv tanulásának más oka a tudásszerzés volt. A műveltebb rétegek mindig is gyorsabban fel tudták mérni képességeiket és szükségleteiket, így hamar felismerték az idegen kultúrákban rejlő tudást. A tudásszerzést pedig saját helyzetük, befolyásuk és boldogulásuk megerősítésére fordították. A tudásszerzés elsősorban az idegen nyelven fellelhető forrásokkal való megismerkedés volt, klasszikusokat olvastak, fejlesztették kifejezésformájukat, új információkat szereztek.

Ha megnézzük a mai kor okait az idegen nyelv tanulására vonatkozóan, észrevehetjük, hogy részben megváltoztak a keretek, amelyeken belül az ember saját akaratából vagy kényszerből nyelvet tanul. Elsődleges ok az idegen nyelvek tanulására ma a globalizáció, amely részben téves üzenetet is közöl a mai generációval. Az idegen nyelven történő kommunikációra teszi a főhangsúlyt, gyakran alárendelve a mélyebb nyelvtudást. Egy globális térben kommunikálni képes társadalmakról vizionál jövőképet, gyakran felszínes tudás mellett. Így pedig az idegen nyelv oktatását és tanulását egy teljesen új helyzetbe hozza.

IDEGEN NYELV FOGALMA

Az idegen nyelv meghatározásához szükség van először is az anyanyelv pontos feltérképezésére, illetve vizsgálni kell a második nyelv és idegen nyelv közötti különbséget. Továbbá, szükség van különbségtételre a nyelvelsajátítás és a nyelvtanulás között.

A nyelvelsajátítás és nyelvtanulás között a tanulás motiváltsága és irányítása a különbség. Motiváltság és irányítás pedig tudatos és nem tudatos lehet. Amennyiben nem tudatos motiváltságról és irányításról beszélünk, nyelvelsajátításról beszélünk. Amennyiben a motiváltság és irányítás tudatos, nyelvtanulásról beszélünk. E megközelítés szerint

megkülönböztethetjük anyanyelvet, második nyelvet és idegen nyelvet. Az anyanyelv esetében a nyelv elsajátításáról beszélünk, második nyelv esetében részben elsajátításról és részben tanulásról, míg az idegen nyelv esetében elsősorban a nyelvtanulásról beszélünk (PETROVIĆ, 1988: 14).

Azonban itt fontos közelebbről meghatározni a második nyelv és az idegen nyelv közötti különbséget. Tudniillik, a második nyelv esetében a nyelvi kompetenciát egy adott nyelv természetes nyelvi környezetében szerezzük meg, például a német nyelvet Németországban tanuljuk, de a német nem az anyanyelvünk. E tanulási típusnak alapjellemezője az erős környezeti hatás, a nyelvi jelek szüntelen befolyása, jelentős a nem tudatos percepció. Az idegen nyelv esetében a nyelvi kompetenciát kiragadott nyelvi környezetben szerezzük meg, például a német nyelvet Magyarországon tanuljuk. Fő jellemzői a korlátozott külső hatás, ellenőrzött tanmenet, jelentős tudatos percepció (PETROVIĆ, 1988: 11).

Ha a tanulási típus egyik formából másik formába kerül, érdekes jelenségek tapasztalhatók. Ha a tudatos percepciót felváltja a nem tudatos percepció, olyan folyamatról beszélhetünk, amikor egy idegen nyelvből egy második nyelv formálódik, tehát megállapíthatjuk, hogy fejlődésbeli korrelációban áll az idegen nyelv és a második nyelv. Természetesen ez a folyamat a magasabb nyelvi kompetencia elérésénél tapasztalható. Rendszerint azoknál az egyéneknél, akiknél a legmagasabb, szinte anyanyelvi kompetencia elérése a cél.

MÓDSZEREK AZ IDEGEN NYELV OKTATÁSÁBAN

Ahogy a fentiekben már említettünk, az ember mindig is tanult idegen nyelveket. Történelme során viszont különböző szabályszerűségeket fedezett fel és bizonyos elvek szerint tanította és tanulta a nyelveket. Szabályszerűségek és elvek tudatában módszereket alakított ki és alkalmazott. A módszereknek követői lettek, így bizonyos módszerek meghatározott fontosságúak lettek az idegen nyelvek tanításában, tanulásában. Bár némely módszer évszázadokig is egyeduralkodó

volt, fontos megjegyezni, hogy „egyetlen egy módszerről sem derült ki, hogy segítségével nem lehet megtanulni idegen nyelvet, de az sem, hogy segítségével minden bizonynyal meg lehet tanulni egy idegen nyelvet” (BÁRDOS, 2005: 23). A módszerekre így, mint lehetőségekre kell tekinteni, és nem, mint megoldásokra.

Az első szabályozott és évszázadokig alkalmazott módszert „klasszikus módszer”-nek nevezik. Elsősorban az ókor nagy nyelveinek – görögnek és latinnak – tanulására összpontosított. A módszert gyakran nyelvtani-fordítási módszernek is nevezik, elsősorban azért, mert a nyelvtani szabályokat mintaszövegekkel, azoknak olvasásával és lefordításával próbálták taníttatni. Mivel a két említett nyelv a tudás megszerzésének alapja volt, minden az ember által végzett tevékenységgel kapcsolatban, így érthető volt, hogy az idegen nyelvek területén éppen ez a két nyelv dominált. Azonban a korának megfelelő igényekkel összhangban, a nyelvtanulásban a hangsúly nem a kommunikáción volt, hanem elsősorban az információszerzésen, így inkább passzív, mintsem gyakorlati tudást adott (TOČANAC, 1997: 8). Érthető, hogy a mai követelményeknek – melyek leginkább a kommunikáció legkülönbözőbb formáira és csatornáira támaszkodnak – már nem tud megfelelni (BÁRDOS, 2005: 46).

A 19. század második felében egy másik megközelítés jelent meg, mely szerint az idegen nyelvű kompetencia éppen a tanulandó nyelvvel való közvetlen érintkezéssel érhető el. A „direkt módszernek” is nevezett megközelítés így teljes mértékben megkísérelte kizárni az anyanyelvet a nyelvtanulás folyamatából. Alapelve szerint az idegen nyelvvel való közvetlen kapcsolat elegendő az adott nyelv lexikális anyagának és nyelvtani szabályainak felismerésére (TOČANAC, 1997: 14). Így a tanulók megfelelő inger hatására az idegen nyelvű struktúrákat és világképüket képesek lesznek alkalmazni.

Sok olyan módszer keletkezett, amely működési elvében az alapképességekre tette a főhangsúlyt. Az olvasási módszer is hasonló utat jár be, amikor a szövegértési alapképességet al-

kalmazta az idegen nyelv oktatásában. A módszernek alapvető elve, hogy a tanulónak viszonylag nagy lexikális tudást biztosítva nyújtson alapot a későbbi és további nyelvfejlésben (BÁRDOS, 2005: 76). A módszer elsősorban a híres írók és műveinek egy adott nyelvi szintre átirított szövegeit alkalmazza, de gyakoriak a frekvenciátalt szavak és kifejezések gyűjteményei is.

Ahogy sok más területén, a hadászati célból fejlesztett tudást a nyelvoktatásban is próbálták felhasználni. Kézenfekvő példa erre a felkészítés különböző katonai műveletre egy idegen nyelvi területen. Intenzív módszer, amelyet katonai módszernek is szokták nevezni, ugyan hadászati célból jött létre, de gyakorlati haszna megmutatkozott az idegen nyelvek oktatásában. A módszer alapelve az intenzitás. A tanulók intenzív turnusokban tanulják az idegen nyelvet. A nyelvtan szerepe a tanulásban igen csekély, fő hangsúly leginkább a beszédkésztségre és kiejtésre teszi (BÁRDOS, 2005: 93). A módszer gyakorlati haszna az, hogy rövid időn belül a tanuló képes lehet az idegen nyelvi területen működni és alkommunikációs helyzetekben, rendkívül erős beszéd-késztséget elsajátítani.

A technikai fejlődéssel együtt olyan módszerek is megszülettek, amelyek képesek voltak technikai eszközöket alkalmazni a nyelvoktatásban. Audio-orális módszer egy a magnó és nyelvi labor megjelenésével egy időben megszületett megközelítés, mely négy alapkésztségből a hallás utáni megértésre és beszédre helyezi a hangsúlyt. Fő eszköze a párbeszéd, melynek memorizálásával a tanuló tökéletes képet kap a kiejtés és a nyelvi konstrukció terén. Mivel a módszer elsősorban utánzásra és ismétlésre koncentrál – amiután a nyelvtani magyarázat is következik – alkalmas a kevésbé motivált tanulók nyelvi kompetenciájuk fejlesztésére.

Szemben az előző módszerrel – amely párbeszédre épít –, audiovizuális strukturális-globális módszer a szituációt helyezi a figyelem központjába. A szituációt az élő nyelvnek a lehető legvalóságosabb lenyomatának tekinti (TOČANAC, 1997: 25). Ez a lenyomat a hang és kép formában jeleníti meg

az információt, így a struktúrák felismerése a halló- és a látószervvel történik. A módszer fő elve azon alapszik, hogy a tanuló a nyelvi konstrukciók felismerését követően önállóan is képes új konstrukciók létrehozására.

A 20. század utolsó évtizedeiben egy gyakorlatias koncepció kezd kibontakozni, ugyanis a szakma számos korábbi módszerre megkísérel konstruktív választ adni, elsősorban a technológiai fejlődés nyomán megfogalmazott modern elvárásainak kielégítése céljából. E keretből – figyelembe véve az ember szükségleteinek megváltozását, melyet a technológiai fejlődés felgyorsítására eredményezett – egy olyan módszer jelenik meg, mely elsősorban a kommunikációra és kreatív kifejezésre teszi a hangsúlyt. Kommunikatív módszernek is nevezett megközelítés más prioritásokat állít a tanuló elé és elsősorban már nem taníttatja vele az idegen nyelvet, hanem azt tanítja meg, hogy miként kell használni egy idegen nyelvet (TOČANAC, 1997: 50). A tankönyvekben már egyre kisebb mértékben kapnak helyet a szöveges magyarázatok, helyettük inkább táblázatok, rajzok veszik át ezt a funkciót (KURTÁN, 2001: 135). A tanuló kommunikatív kompetenciát szerez, amely alkalmassá teszi arra, hogy a megfelelő nyelvi kódot helyesen és adekvát helyzetekben használhassa (BARTHA, 1999: 87). Már nem a nyelvtani struktúrák tökéletes felismerése és memorizálása a cél, hanem a beszédaktusok megállapítása, melyeken keresztül felismerhető a grammatikai szabályok működése. Így, a beszédaktus a nyelvhasználatnak egy adott szituációban a kommunikáció során rendelkezésére álló megoldások halmazát jelenti.

A MAI TÁRSADALOM JELLEMZŐI ÉS ELVÁRÁSAI

A posztindusztriális korszak, amelyikben a mai társadalmak léteznek, számos újítást hozott az emberi szükségletek, illetve azok kielégítésének terén. A mai társadalmak egyik specifikuma éppen a médiumok, modern és digitális technológiák percepciójában rejlik (AVRAMOVIĆ, 2006: 200). Médium, mind társadalmi jelenség, a mai napig számos definíciót ka-

pott. Leggyakrabban használt definíciója szerint a médium az információt széles közönséghez eljuttató tömegtájékoztató eszköze (PAVLOVIĆ, 2004: 141). Azonban, annak érdekében, hogy minél mélyebben tudjunk behatolni a médiumok lényegébe a jelen dolgozatban egy szélesebb értelmezésben fogunk rájuk tekinteni. Legtágabb értelemben a médium „bármilyen platform, felület amelyen keresztül az ember kommunikál saját környezetével, üzenet továbbítása vagy átadása céljából” (DŽAJLS, 2011: 11).

Ezen definíción a mai modern technológiák alapulnak, melyek hatására az úgynevezett új médiumok keletkeznek. Az új médiumok megjelenésével a kommunikációs modellekben változások sora tapasztalható. Az egyik jelentősebb változást az analóg jelről digitális jelre történő váltás jelenti (GUGA, 2015: 31). Az információ digitális formában történő kódolása és digitális szekvenciákban történő továbbítása az információáramlás jelentős felgyorsításához, illetve biztonságosabb adatkapcsolathoz vezetett. A kommunikáció jellege az interaktivitás koncepciójával is változik, amikor a kommunikáció kétirányúvá válik, a leadó és a felvevő között pedig nem hierarchikus viszony jön létre. Az új médiumok következő karakterisztikája a hipertextualitás, amely koncepció szerint minden szöveges, vizuális vagy audió adat magában tartalmaz egy vagy több útvonalat más adathoz (GUGA, 2015: 33). A hipertextualitás segítségével az információ közötti kapcsolat korlátlanra válik és kis idővel tömeges információgyártás kezdődik. A többi jellegzetesség mellett a virtuális valóság is jellemzi az új médiumokat, amely segítségével az információ könnyebb kezelése történik. Hogy képesek legyünk az információt könnyebben manipulálni, módosítani, megérteni, a virtuális valóság az információ lényegéhez képes eljuttatni minket, a megjelenített tárgyak megközelíthetőek, megfoghatóak, a felhasználó kölcsönhatásba léphet velük.

A nyomda, mint a mai értelemben vett első fontosabb médium, a 15. század közepén Gutenberg nyomdagépének feltalálásával született meg. Az azonos szöveg sokszorosításának gépesítésével rövid időn belül az írott szó egy tartós

és hordozható médium formájában széles körben elterjedt. Ezzel a lépéssel lehetővé vált az információ és adat gyorsabb áramlása, még azon társadalmi réteg körében is, amely addig el volt zárva az információtól, ezzel manipulálható volt és képtelen a fontos társadalmi döntések meghozatalára (AV-RAMOVIC, 2006: 203).

A következő médium – fénykép – megjelenésével az információhoz a vizuális tartalmat is hozzárendelték. A fénykép segítségével lehetővé vált a megismételhetetlen pillanat megörökítése tartós médiumon. Ezzel egy időben az információ vizuális percepciójában forradalmasítás történt.

Rádiózás megjelenésével az adó és a nagyszámú vevő közötti kommunikáció lehetségessé vált. Ezen médium koncepciója szerint a hang valós idejű továbbítása történik nagy távolságokra. Mivel ezzel megoldani látszott a nagyobb tömegekhez történő szólás lehetősége, a rádiózás a tömegtájékoztatás leggyorsabb és legolcsóbb alapeszköze lett (PAVLOVIC, 2004: 172).

Televízió megjelenésével gyökeresen megváltozott a nagy tömegekkel történő kommunikáció. Ezen médium ötvözte a fénykép, rádió és a sajtó tulajdonságait. Külön jelentősége abban rejlik, hogy képes a valóság kiválasztott szekvenciáinak az összeillesztésére, közvetlen jelenlét illúzióját, illetve mély emocionális reakciókat kiváltani az emberben.

Internet, mint a legmodernebb médium, a hálózatba kötött számítógépek és azokat összekapcsoló számítógépes programok rendszere ötletén alapszik. E módon az adat és információ áramlásában és raktározásában kimeríthetetlen kapacitás vált lehetővé. Az embernek így az eddig elképzelhetetlen mennyiségű adat és információ hozzáférhetővé vált, ami hatással volt az emberi tevékenység minden területére.

A fent említett médiumok nagy hatást gyakoroltak az emberi tevékenységre, így jelentős nyomot hagytak az idegen nyelvek oktatásában és tanulásában is.

A következőkben arról is szó esik, hogy milyen szituációkban milyen technológiát tudunk alkalmazni az idegen nyelvek oktatásában. A technológia alatt itt elsősorban az iskola keretében és iskolán kívül alkalmazott médiumok megoldásait kell érteni.

A dolgozat terjedelmi keretei miatt itt csak az internetes megoldások és eszközök kerülnek bemutatásra.

Az internet megjelenésével hirtelen megugrott azon eszközök száma amelyek a nyelvi kompetencia fejlesztésére lehet alkalmazni. Ma az interneten számos olyan oldal található, amelyek az idegen nyelvek oktatására szakosodtak. Természetesen, ezek mellett, számos olyan szoftveres megoldás is létezik, amely nem feltétlenül az internetes eléréshez kapcsolódik, azonban a működési elvül hasonló azokhoz a megoldásokhoz, amelyek az interneten találhatók. Az információs forradalom így az iskolai rendszert is módosítja, a tudás kezd transzdiszciplinárisá, gyakorlatiassá válni (NYÍRI, 2009).

Az on-line szótár az egyik alapeszköz, amelyet az idegen nyelvek oktatásában használunk. Használatuk ma elengedhetetlen, mivel egyre kisebb számban jelennek meg szótárak nyomtatott formában és egyre több minőségi szótár elektronikus formában és on-line is elérhető.

Az elektronikus levelezés (e-mail) fontos szerepet tölt be az idegen nyelvek oktatásában. Elsősorban az elektronikus eszközökön keresztül folyó kommunikációra használjuk az elektronikus postát, azonban az idegen nyelvek oktatásában is számos terület van, ahol hasznát tudjuk venni ennek a kommunikációs eszköznek. Tipikus példa az elektronikus levelezés idegen nyelvek oktatásában történő alkalmazására a tanár-diák közötti kapcsolattartás és idegen nyelven folyó folyamatos és edukatív jellegű kommunikáció.

A következő kommunikációs forma, amelyet meg kell említeni, a blog. A blog egy weboldalon megjelenő felület, amelyen egy vagy több szerző posztokat, rövidebb vagy hosszabb tematikus szövegeket szerkeszt vagy ír, amely szövegek kü-

lönböző funkciójúak és rendeltetésűek, leggyakrabban informatív, oktatási vagy professzionális jellegűek. A blog és az idegen nyelvek közötti kapocs abban a lehetőségben rejlik, hogy az egyes speciális és szűkösen definiált témában érdekelt olvasó egy idegen nyelven is hozzájuthat az igényelt információhoz. Az olvasó – még akkor is, ha nem rendelkezik a kellő nyelvi kompetenciával – motivált abban, hogy minél jobban megértse az olvasott szöveget, így kénytelen kutatni és értelmezni a szöveget és a tartalmát.

A közösségi hálózatok ma a médiumok elterjedésének legrepresentatívabb termékei és megoldásai. Egy olyan platform kifejlesztése, amely lehetőséget ad az emberek és csoportok összekapcsolására egy adott érdeklődési téma körül, illetve rokoni és ismertségi viszonyban levő egyének közötti kommunikációt tesz lehetővé, a közösségi hálózatok felhasználóinak egy információcserét szolgáló komplex eszközt bocsát rendelkezésre (DŽAJLS, 2011: 207). A felhasználók azon a platformon képesek saját profilokat kreálni és kezelni, saját fényképeket és videókat csatolni, különböző interaktív tartalmakkal kiegészíteni, más releváns profilokhoz és oldalakhoz hozzáférni, a további kommunikáció céljából (DŽAJLS, 2011: 207). Ezen termékével a média nagy hatást gyakorol a felhasználók szokásaira. Az első szembetűnő hatás az éppen az egyének közötti kommunikációban bekövetkezett változás. Az új koncepció szerint a modern nyelvi kompetenciát jellemzi a világos és rövid üzenetek közlése, egyszerűbb struktúrák alkalmazása, modern és hagyományos nyelvi formulák kreatív keveredése. Az idegen nyelvek és a közösségi hálózatok közötti kapcsolat többek között abban is megnyilvánul, hogy megnőtt az igény a globális platformokon történő kommunikációra. A felhasználó motivált abban, hogy kapcsolatot létesítsen a távolban levő partnerrel, a távolság pedig segít abban, hogy a kommunikációs kompetenciákban – és egyben az idegen nyelvi kompetenciában is – fennálló hiányát a felhasználók képesek legyenek leküzdeni. Ily módon a felhasználók idegen nyelven bátran közlik gondolataikat, véleményüket, az időbeli és térbeli elhatárolódás miatt.

Az internetes kommunikációs csatorna a kezdettől fogva a szinkron és az aszinkron elv körül szerveződött (DŽAJLS, 2011: 192). A szinkron elv szerint az információáramlás valós időben történik. A Skype, illetve a Chat a legjobb példák a kommunikáció ezen formájára. Skype forradalmi megoldást nyújt a távoktatásban. A távoktatás már egy ideje jelen van a közoktatásban, azonban a digitális technológiák megjelenésével a távoktatást is valós időben lehet folytatni, így ez az oktatási forma nagy tömegeket képes mozgósítani. A Skype ily módon a tanítást iskolai – materiális – környezetből digitális – virtuális – kontextusba viszi át. Mivel az idegen nyelvek oktatása az iskolai környezet mellett iskolán kívül is törthet – magánórak formában – a Skype komplex megoldást nyújt az órák szervezésére és lebonyolítására, amikor az oktató és a tanuló nem tartózkodnak ugyanazon földrajzi helyen, azonban képesek „face to face” kommunikációt folytatni a valós időben.

A mai kor digitális médiájának legmodernebb és legelterjedtebb eszköze a mobil telefon. A mobil telefon a kezdeti alapfunkciókon túl – mint amilyen a hívások indítása és fogadása, rövid szöveges üzenetek indítása és fogadása – ma olyan digitális eszközzé nőtte ki magát, amely képes saját felhasználójának internetelérést biztosítani, hozzáférést weboldalakhoz, nagyszámú interaktív tartalmakhoz, fenntartva az eredeti alapfunkciókat és azok bővítésével, mint például videó-hívásokkal, audió és video üzenetekkel, multimédiális lehetőségekkel. A mobil telefonhoz kapcsolódik az úgynevezett sms nyelv is, mely szöveges üzenetekre jellemző és amely nagy mértékben hat a nyelvi és helyesírási kompetenciára. Mobil telefon ma fontos szerepet tölt be az idegen nyelvi kompetencia fejlesztésében is. Az idegen nyelven levő digitális tartalmak hozzáférhetőségével, legkülönbözőbb oktatási és edukatív applikációkkal, a mobil telefon a „zsebiciklopédia” koncepciónak a legkiválóbb példája. Természetesen a mobil telefon egyben „idegen nyelvű tankönyv” is, így egyre gyakrabban alkalmazzák az idegen nyelv interaktív tanulásában, az iskolai rendszerben, illetve az iskolán kívüli környezetekben.

IRODALOM

- AVRAMOVIĆ Zoran, 2006: *Kultura*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- BÁRDOS Jenő, 2005: *Élő nyelvtanítás-történet*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.
- BARTHA Csilla, 1999: *A kétnyelvűség alapkérdései*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.
- DŽAJLS Dejvid, 2011: *Psihologija medija*. Beograd: Clio.
- GUGA Jelena, 2015: *Digitalno ja: Kako smo postali binarni*. Novi Sad: ArtKult.
- KURTÁN Zsuzsa, 2001: *Idegen nyelvi tantervek*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest
- NYÍRI Kristóf, 2009: *Virtuális pedagógia – A 21. század tanulási környezete*. <https://www.ofi.hu/tudastar/iskola-informatika/nyiri-kristof-virtualis>
- PAVLOVIĆ Milivoje, 2004: *Odnosi s javnošću*. Beograd: Megatrend univerzitet primenjenih nauka.
- PETROVIĆ Elvira, 1988: *Teorija nastave stranih jezika*. Zagreb: Školska knjiga.
- TOČANAC-MILIVOJEV Dušanka, 1997: *Metode u nastavi i učenju stranog jezika*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.